

गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

"ऐतिहासिक, धार्मिक एवं सांस्कृतिक धरोहर हाम्रो पहिचान । सभ्य, सुसंस्कृत एवं समृद्ध समाज गोकर्णेश्वरको अभियान" भन्ने मूल ध्येयलाई आत्मसाथ गर्दै विगत देखिको असल अभ्यासलाई निरन्तरता दिई गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु । म यस महत्वपूर्ण क्षणमा हामीलाई निर्वाचित गराई पठाउनु हुने सम्पूर्ण नगरवासीलाई स्मरण गर्दछु । आफ्नो मातृभूमि निर्माणका लागि विभिन्न कालखण्डमा सहादत प्राप्त गर्नु भएका ज्ञात अज्ञात शहिद प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

हामी निर्वाचित भएपछि नगरवासीका विकास र समृद्धिको चाहनालाई कदर गर्दै विकास निर्माण कार्यमा विशेषत जनजीवीकाका सवाललाई महत्व दिई कार्यसम्पादन गर्दै आएका छौं । आ.व. २०८१/०८२ को नीति, योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा रहदा नगरपालिकाले अवलम्बन गरेका अधिकांश नीति, स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सफल भएको विषय यस गरिमामय सदनमा व्यक्त गर्न पाउँदा खुसी लागेको छ । विगतका वर्षहरूमा कार्यान्वयनमा ल्याइएको एवं चालू आ.व. २०८१/८२ मा कार्यान्वयनको चरणमा रहेको नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षा गर्दै त्यसले नगरवासीको जीवनमा पारेको प्रभावलाई विश्लेषण गरी आगामी आ.व. २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ । यस गरिमामय सदनमा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले आगामी आ.व. २०८२/८३ को योजना, कार्यक्रम तथा बजेटलाई वस्तुनिष्ठ एवं आवश्यकताको धरातलमा रहन मार्गदर्शन गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

मुलुकको संघीय शासनयुक्त शासकीय व्यवस्था अनुरूप स्थापित स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी वहन गर्न संविधान र कानूनद्वारा प्रदत्त काम, कर्तव्य र अधिकारलाई तीन तहको सरकारसँग समन्वय, सहकार्य एवं सहअस्तित्वको सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गरी व्यवहारिक अभ्यास मार्फत जनताको घरदैलोको स्थानीय सरकारलाई अझ बढी नागरिक मैत्री बनाई सवल एवं समृद्ध बनाउन प्रतिवद्ध रहेको विषय स्मरण गर्न चाहान्छु । योजनावद्ध विकास, नगर गौरवका प्राथमिकतायुक्त कार्यक्रम मार्फत सुरक्षित एवं व्यवस्थित शहरीकरण, स्वच्छ एवं वस्न लायक स्वस्थ पर्यावरण, हरियालीयुक्त सडक किनार तथा बगैचाहरू, पानी पूर्णभरण कार्यक्रम लगायतका पूर्वाधार विकास एवं जलवायु संवेदनशिल क्रियाकलापहरूलाई उचित महत्व दिइएको नीति तथा कार्यक्रम मार्फत नगरलाई समृद्ध बनाउन हामी प्रतिवद्ध रहेको व्यहोरा निवेदन गर्दछु ।

सेवाग्रीहीलाई सरल र सहज सेवा प्रवाह गर्नका निमित्त सूचना प्रविधिको महत्तम उपयोग गरी बहुआयामिक क्षेत्रहरूमा यसलाई विस्तार गर्दै क्रमिक रूपमा नगरपालिकालाई डिजिटल AI निर्देशित नगरपालिकामा रूपन्तरण गर्ने दिशातर्फ परिशिक्षित गरिएको छ । निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा, रोग लागे पछि उपचार गर्नु भन्दा रोग लाग्न नदिनु उत्तम हुन्छ भन्ने सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गर्दै योग नगर घोषणा, शारीरिक व्यायाम, रैथाने दिवा खाजा, होल बडी चेकअप, पाठेघरको मुखको स्क्रिनिङ जाँच लगायतको स्वास्थ्य सेवाले नगरवासीले स्वास्थ्य उपचारमा अपेक्षाकृत सहूलियत पाएको साथै रोग लागेपछि उपचार सहूलियतका रूपमा उपत्यका भित्रका नेपाल मेडिकल

कलेज प्रा.लि., शंकरापुर अस्पताल, नेपाल अर्थोपेडिक अस्पताल, शहिद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्र, भक्तपुर क्यान्सर अस्पताल लगायतका स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग गरिएको स्वास्थ्य उपचार सम्झौताले पारेको सकारात्मक प्रभावलाई मूल्याङ्कन गरी यस सेवालाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम लागू भएका उपत्यकाका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विस्तार गरिने साथै उपचार नपाई कसैलाई देहावसान हुन नपरोस भनी उपचारका लागि निःशुल्क औषधी र आर्थिक सहयोग गरिदै आएको हुनाले नागरिकले यस क्षेत्रमा स्थानीय सरकारको उपदेयतालाई हृदयगम गर्ने विश्वास लिएको छु ।

विकासका गतिविधिहरूलाई प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयनमा लैजाने नीति अनुरूप शिक्षा क्षेत्रमा नगर छोरी नर्सिङ् कार्यक्रम, निजि विद्यालयमा सि.आर.सी. अन्तरगत छात्रवृत्ति कार्यक्रम रैथाने खाजा (कोदो, मकै, फापर, गहुँ, भटमास आदि) लगायतका कार्यक्रमले गुणस्तरीय शिक्षा, जेहन्दार एवं विपन्न लाई शिक्षामा पहुँच र स्वास्थ्य प्रति संवेदनशिल शिक्षा जस्ता व्यवहारिक एवं अपरिहार्य आवश्यकतालाई आत्मासाथ गरी शैक्षिक क्रियाकलापलाई सुसंस्कृत, व्यवहारिक एवं प्रतिस्पर्धी शिक्षा बनाउने नीति नगरपालिकाले अवलम्बन गरेको विषय यस सम्मानित सभामा निवेदन गर्दा आफूलाई उत्साहित एवं अझ बढी जिम्मेवार भएको पाएको छु । विकासको पूर्वाधार एवं पूर्वाधारको विकास मार्फत आर्थिक सामाजिक र भौतिक विकासलाई सँगसँगै समानान्तर रूपमा अघि बढाउने नीति लिई अपाङ्ग मैत्री पूर्वाधार, समावेशी विकास, आयआर्जन उन्मुख आर्थिक क्रियाकलाप, पर्यटन एवं जलवायु अनुकुलन, कृषि प्रणाली लगायत विकासका बहुआयमिक पक्षहरूमा समृद्ध नगरपालिकाको मूल ध्येयलाई केन्द्र विन्दुमा राखि नगरपालिकालाई स्थानीय सरकार, मेरो अभिभावक, मेरो वर्तमान र मेरो भविष्य भन्ने आशा अनि विश्वास दिलाउन प्रतिबद्ध हुँदै वडा कार्यालयको क्षमता विकास श्रोत साधनमा वृद्धि र प्रणालिगत विकास गर्ने नीति लिई जनताको घर दैलोमा स्थानीय सरकारलाई स्थापित एवं संस्थागत गर्ने दिशातर्फ नगरपालिका अघि बढिरहेको छु ।

स्थानीय तहमा समस्याको रूपमा देखिएका निर्दिष्ट न्यून बजेटले सम्बोधन गर्न सकिने विकासका कार्यहरूलाई यथाशीघ्र भुक्तानी गर्ने समस्याको शीघ्र व्यवस्थापन कार्यपद्धतिलाई थप परिष्कृत पादै अझ सहज गर्दै लगिने छु । साथै समग्रमा समाजका बहुआयमिक क्षेत्रलाई समावेशी विकासको अवधारणा अनुरूप रोजगारी सिर्जना गरी नगरवासीहरूलाई सिर्जनशील, स्वाभिमानी एवं आत्मनिर्भर बनाउने दिशातर्फ उन्मुख नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गरेको छु ।

आदरणीय नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको आगामी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा देहायमा उल्लेखित विषय क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकतामा राखेको छु ।

१. गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्ने ।
२. सैद्धान्तिक पक्षमा मात्र नभई प्राविधिक, व्यावसायिक र गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिई सीपमूलक कार्यक्रमहरू मार्फत नागरिकलाई स्वरोजगार र आत्मनिर्भर बनाउने ।
३. स्थानीय रोजगारी अभिवृद्धिका लागि कृषि र पशुपालनमा व्यवसायिक ज्ञान सहितको आत्मनिर्भरता कायम हुन सक्ने प्राविधिक शिक्षालाई जोड दिई आय आर्जन र रोजगारीका क्षेत्र फराकिलो बनाउने ।

४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई आधुनिक प्रविधिको प्रयोग एवं जनशक्तिको समुचित व्यवस्थापन मार्फत पूर्व अनुमानयोग्य बनाई सुशासनलाई संस्थागत गर्ने ।
५. दिगो, समावेशी एवं फराकिलो आर्थिक वृद्धिका लागि पूर्वाधार विकास, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन एवं सामाजिक समावेशीकरणका विविध आयामहरूलाई परिष्कृत गर्ने ।

आदरणीय नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

आ.ब.२०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरू:

- नेपालको संविधानको प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू, स्थानीय आर्थिक कार्यप्रणाली एवं एकल तथा साझा अधिकार सूची,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ र अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले व्यवस्था गरेका स्थानीय सरकारका काम, कर्तव्य, अधिकार तथा दायित्वहरू,
- संघीय तथा प्रादेशिक सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा बित्तीय नीतिहरू,
- नगरपालिकाको क्षेत्रगत नीति, रणनीतिहरू, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू र
- विकासका समसामयिक मुद्दा: सामाजिक संरक्षण, दिगो विकासका लक्ष्य तथा परिमाणात्मक लक्ष्यहरू, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन तथा पूर्ण सरसफाई, पूर्ण खोप युक्त तथा उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म क्षेत्रगत आधारमा नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

(क) स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति

- १ नगरभित्रका संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई नगर अस्पताल र अन्य अस्पतालहरूको समन्वयमा पोषण, डेन्टल र आँखा जाँचको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- २ नगरवासीलाई नेपाल मेडिकल कलेजमार्फत निःशुल्क ब्लडको ब्यवस्था गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३ नगर स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गत जेष्ठ नागरिकहरूलाई घर दैलोमा गई मोबाईल डाक्टरमार्फत गरिदै आएको औषधी उपचारको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ४ नगर अस्पताललाई स्तरीय सेवायुक्त बनाउन जनशक्ति व्यवस्थापनको लागि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरिने एवं औजार उपकरणको थप व्यवस्था गरी नगर अस्पतालको सेवा विस्तार गर्दै लगिने छ । साथै नगरपालिका अन्तर्गतका सबै शहरी स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई मेडिकल जन्य उपकरणको उपलब्धता सुनिश्चित गर्दै भौतिक पूर्वाधार विकासमा जोड दिइने छ ।
- ५ विभिन्न संघ संस्था र गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको संयुक्त आयोजनामा विभिन्न स्थानहरूमा रक्तदान कार्यक्रम राखी नगरवासीका लागि रगतको कमी हुन नदिन उचित व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ६ नगरक्षेत्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको नियमित नियमन र अनुगमन कार्यलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाई नगरवासीहरूलाई गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

- ७ स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई सिपिआर तालिम उपलब्ध गराइनेछ ।
- ८ गर्भवती सुत्केरी पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ९ जनस्वास्थ्यलाई प्रतिकूल असर पार्ने जंक फुडलाई निरुसाहित गर्ने सन्देशमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १० वडा नं. १ सुन्दरीजल स्वास्थ्य चौकी अन्तरगतको स्वास्थ्य इकाई पाथीभरामा ल्याव र डाक्टर सहितको स्वास्थ्य सेवा र वडा नं. १ को दुर्गम क्षेत्र मूलखर्क, ओखेनी, चिलाउने, कुने लगायतको क्षेत्रका जनताको लागि दिइदै आएको निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवालालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ११ चिकित्सकको सुविधा नभएका सबै स्वास्थ्य चौकी/सहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा चिकित्सकको व्यवस्था गरी ल्याव सहितका स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १२ नगरवासीहरूको आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी धार्मिक एवं सांस्कृतिक महत्व रहेको मृत्यु संकार व्यवस्थापनलाई सहज बनाउनका लागि नगरपालिकाले नगर शव वहानको व्यवस्था गर्नेछ ।
- १३ स्वास्थ्य बीमा गरिएका नगरवासीहरूलाई नेपाल मेडिकल कलेज प्रा.लि.मा रु.२ लाख, शंकरापुर अस्पतालमा र नेपाल अर्थोपेडिक अस्पतालमा रु १ लाख, शहिद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय रोग केन्द्र र भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालमा रु. ५० हजार साथै नेपाल आँखा अस्पताल, त्रिपुरेश्वर सँग सम्झौता बमोजिम हुने गरी दिइदै आएको सेवालालाई यस वर्ष उपत्यका भित्रका स्वास्थ्य बीमा लागू भएका कान्तिबाल अस्पताल लगायतका सबै अस्पतालहरूमा क्रमिक रूपमा विस्तार गरिनेछ ।
- १४ विद्यालयहरूमा कोदो, फापर लगायत फाइबर युक्त खाजालाई अनिवार्य गरी दिवा खाजालाई पोषणयुक्त एवं गुणस्तरीय बनाई जंक फुडलाई निरुत्साहन गरिनेछ ।
- १५ रोग लागेर उपचार गर्नु भन्दा रोग लाग्न नदिने अवस्था स्थापित गर्न स्वास्थ्य सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- १६ नगर अस्पतालबाट प्रदान गरिने विशेषज्ञ सेवालालाई निरन्तरता दिदै दन्त सेवालालाई थप गरी सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- १७ नगरपालिकाले प्रदान गर्दै आएको स्वास्थ्य सेवा लिनको लागि नगरबासिको नागरिकाता र मतदाता परिचय पत्रलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- १८ घर-घरमा मोबाइल फिजियो थेरापी सेवालालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १९ नगर क्षेत्र भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू र औषधी पसलहरूको नियमित अनुगमन र नियमन गर्ने कार्यलाई कार्ययोजना बनाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- २० औषधी व्यवस्था विभाग र सुरक्षा निकायको सहयोगमा लागू औषध विक्री वितरण कार्यलाई नियन्त्रण गर्न अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाई लागू औषध सेवन मुक्त नगर बनाइनेछ ।
- २१ स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २२ महिलाको स्तन क्यान्सर तथा पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचानको लागि निःशुल्क परीक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- २३ गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट स्वास्थ्य उपचार लिने सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरूको गोकर्णेश्वर हेल्थ कार्ड प्रयोगमा ल्याई स्वास्थ्य सेवालालाई प्रविधि मैत्री एवं पूर्वानुमानयोग्य बनाइनेछ ।
- २४ नगरवासीलाई उपलब्ध गराइदै आएको निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवालालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- २५ विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना गर्दा खोप कार्ड अनिवार्य गरिनेछ ।

- २६ सरुवा रोग तथा महामारी रोग नियन्त्रणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २७ नसर्ने रोगबाट बच्नको लागि योग ध्यान, शारीरिक व्यायम लगायतका कार्यक्रम संचालन गरी स्वस्थ नागरिक अभियान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २८ विशेषज्ञ चिकित्सकबाट नगरपालिका क्षेत्र भित्रका टोल टोलमा स्वास्थ्य सिविर मार्फत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको सेवालाई थप व्यवस्थित गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- २९ सुन्दरीजल स्वास्थ्य चौकी र तारेभीर सहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराउँदै आएको प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३० महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई सम्मानजनक विदाई र मासिक रूपमा उपलब्ध गराउँदै आएको सुविधाको निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३१ उपप्रमुखसँग सुत्करी महिला पौष्टिक आहार वितरण सहित महिलामैत्री स्वास्थ्य सेवा, स्वास्थ्य शिविर र यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(ख) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति

- १ "नगर छोरी नर्सिङ्ग शिक्षा कार्यक्रम" संचालन गरी PCL नर्सिङ्ग पढ्नेलाई ५० प्रतिशत छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउँदै आएको नीति तथा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- २ स्थानीय पाठ्यक्रममा रहेको धर्म संस्कृति र परम्परा र गोकर्णेश्वर चिनारीको लागि हप्तामा एक दिन अध्यापन गराई वर्षमा कम्तिमा तीन वटा स्थानहरूको स्थलगत अध्ययन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ३ वडा नं. १ ओखेनी मुलखर्क र चिलाउनेका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आवतजावतमा सहज गर्न यातायातको सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ४ सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यालय परिसर हरियाली, व्यवस्थित र आकर्षक बनाइनेछ साथै विद्यालय पूर्वाधार मार्फत आवश्यकता अनुसार शौचालय निर्माण एवं स्तरोन्नति, निःशुल्क सेनेटरी प्याड वितरण र प्याड डिस्पोजेबल मेशिन उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ५ विषयगत शिक्षकको उपलब्धता नभएका सामुदायिक विद्यालयका आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विषयगत शिक्षकको व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ६ गोकर्णेश्वर नगरपालिका, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, र स्थानीय अभिभावकहरूको साझेदारीमा सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । संस्थागत र सामुदायिक विद्यालय साझेदारी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७ नगरपालिका भित्रका विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि प्रतियोगितात्मक प्रतिभा प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै विद्यालयहरूमा अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ८ बाल विकास शिक्षकहरू तथा विद्यालय कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ९ गरिब, जेहन्दार तथा विपन्न वर्गका बालबालिकालाई आवश्यकता अनुसार छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १० अध्ययन अध्यापन कार्यलाई सहज बनाउन विज्ञान प्रयोगशालाको स्तरोन्नति गरी अनिवार्य प्रयोग तथा गणित प्रयोगशालाको स्थापना तथा प्रयोग गरिनेछ ।

- ११ राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपले निर्दिष्ट गरे बमोजिम स्थानीय पाठ्यक्रमको सन्दर्भ सामग्री पुस्तक सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका कक्षा १-८ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क उपलब्ध गरिने छ ।
- १२ शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गर्न प्र.अ. तथा शिक्षकसँग कार्यसम्पादन सम्झौता, विद्यालयको भौतिक एवं शैक्षिक सुधार तथा शिक्षक तालिम कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- १३ नमुना विद्यालयको असल तथा सबल अभ्यासहरूको समायानुकुल अनुकरण गरी शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका निम्ति शैक्षिक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- १४ शैक्षिक क्यालेण्डर र शिक्षक डायरी निर्माण गरी विद्यालयलाई उपलब्ध गराइनेछ ।
- १५ गुणस्तरीय शिक्षा र प्रभावकारी शिक्षणका लागि सूचना सञ्चार तथा प्रविधि (ICT)को कक्षा शिक्षणमा प्रयोगका लागि प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- १६ सबै सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन अध्यापनरत शिक्षक विद्यार्थीहरूको निम्ति FRID card (Digital Id Card) लागू गरिने नीति लिइने छ ।
- १७ डिजिटल लर्निङ प्लेटफर्म My Second Teacher मार्फत विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- १८ शिक्षा क्षेत्रलाई प्रविधिमैत्री बनाउन प्रत्येक विद्यालयलाई प्रविधिसँग जोडी पेपरलेस डिजिटल School profile निर्माण कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- १९ संस्थागत विद्यालयहरूको सहकार्यमा सबै संस्थागत विद्यालयहरूमा स्वास्थ्यकर्मी र खेलकुद प्रशिक्षकहरूको व्यवस्था गरिने नीति लिइनेछ ।
- २० शिक्षक/विद्यार्थीहरूको उत्प्रेरणा अभिवृद्धि गर्न शिक्षक तथा विद्यार्थी सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- २१ नगर स्काउटलाई गतिशिलता प्रदान गरी स्काउटसँग सम्बन्धित रचनात्मक एवं प्रवर्द्धनार्थक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै प्रत्येक विद्यालयमा क्रमशः एक स्काउट Trup निर्माण गर्ने कार्य अघि बढाइनेछ ।
- २२ विद्यार्थी सिकाई उपलब्धि मापनलाई गुणस्तरीय बनाउन नगरपालिकास्तरीय परीक्षा कार्यक्रम (कक्षा ४ देखि कक्षा १० सम्मका त्रैमासिक तथा वार्षिक परीक्षा) सञ्चालन एवं व्यवस्थापन गरिनेछ । त्यसका निम्ति विषयगत समितिलाई क्रियाशिल बनाइनेछ ।
- २३ संस्थागत विद्यालयबाट उपलब्ध गराइने छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २४ सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यकताको आधारमा विद्यालय सहायता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- २५ विद्यालयमा कक्षाकोठा निर्माण तथा मर्मतको कार्यक्रमलाई आवश्यकताको आधारमा निरन्तरता दिइनेछ । खानेपानी, शौचालय तथा कम्पाउन्ड वालको अवस्था कमजोर भएको भौतिक अवस्थाको सर्वेक्षण गरी विद्यालयहरूलाई आवश्यकताको आधारमा संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने कार्यक्रमसँग समन्वय हुने गरी थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- २६ नमुना विद्यालय सञ्चालन र माध्यमिक तहमा प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन गर्न विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- २७ छात्रवृत्ति कार्यक्रम मार्फत अपाङ्ग, दलित, लक्षित वर्ग र छात्राहरूको पहुँच विद्यालयमा बढाउन यस अघि सञ्चालन भएका छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई थप प्रभाकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- ३८ वैकल्पिक, धार्मिक तथा महिला विद्यालयको संरक्षण, उत्थान तथा व्यवस्थित गर्न धार्मिक तथा महिला विद्यालय शिक्षण अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३९ विद्यालयस्तरमा शैक्षिक व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्दै गुणस्तर निर्माण तथा प्रशासनिक व्यवस्थापन गर्न पाठ्यक्रम प्रबोधिकरण, IEMIS तालिम, विद्यालय क्षमता विकास कार्यक्रम, अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमहरू सञ्चालन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ३० एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रमलाई प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३१ नगर शिक्षा योजनालाई आवधिक रूपमा निर्माण गरी नगरपालिकाको आवधिक योजनासँग तादम्यता कायम गरिनेछ ।
- ३२ नगरको साहित्य कलाको प्रवर्द्धनको निम्ति श्रष्टा सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३३ स्थानीय पाठ्यपुस्तकमा भुगोल विषय समेत समावेश गरी Presentation, skill work, project work, team work, computers, AI, coding जस्ता पाठ्यसामग्री समावेश गरी सिकाई क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३४ गोकर्णेश्वर शिक्षा सम्मेलनको आयोजना गर्नुका साथै नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार शिक्षा विज्ञहरूको सल्लाह लिइनेछ ।
- ३५ न्यूनतम ५०० भन्दा बढी विद्यार्थीहरू भएका विद्यालयहरूले विषय विज्ञको रूपमा सम्बन्धित विषयमा विद्यावारिधि गरेको विज्ञको परामर्श सेवा लिने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- ३६ ५०० भन्दा बढी विद्यार्थीहरू भएको प्रत्येक विद्यालयले अनिवार्यरूपमा वर्षमा एक पटक एक खेल प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने ।
- ३७ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यावारिधि गर्ने स्थानीय बासिन्दाहरूलाई र वार्षिक रूपमा एस.ई.ई.परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा ल्याउने एक जना छात्र र एक जना छात्रालाई सम्मान गरिनेछ ।
- ३८ वडा नं. १ को ईश्वरी आधारभूत विद्यालयलाई माध्यमिक तह सञ्चालन गर्न पूर्वाधार निर्माण लगायतका कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- ३९ संस्थागत विद्यालयले शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विज्ञको नियुक्ति गर्ने नीति लिइनेछ । विज्ञ नियुक्ति गर्दा शिक्षाशास्त्रमा विद्यावारिधि उपाधि हासिल गरेको, शिक्षा शास्त्रमा एम फिल उपाधि हाँसिल गरेको र शिक्षा क्षेत्रमा पाँच वर्ष कार्य गरेको वा शिक्षा शास्त्रमा स्नातकोत्तर उपाधि हाँसिल गरी शिक्षा क्षेत्रमा १५ वर्ष कार्य गरेका व्यक्तिलाई विज्ञका रूपमा नियुक्ति गर्नुपर्ने मापदण्ड तोकिनेछ ।
- ४० विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकासमा खेलकुदको महत्वपूर्ण भूमिका रहने कारणले संस्थागत विद्यालयले एक जना खेलकुद प्रशिक्षक नियुक्ति गर्नुपर्ने छ । प्रत्येक विद्यालयलाई दुई वटा खेलमा सहभागिता सुनिश्चितता गराउँदै खेल अभ्यासको लागि यस नगरको स्पोर्ट्स सिटीमा व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ४१ विद्यालयको क्यान्टिनमा स्वास्थ्य खाना, खाजा तथा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने नीति लिइनेछ ।
- ४२ योग शिक्षालाई प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- ४३ नगर स्तरीय खेलकुद विकास समितिलाई थप क्रियाशिल बनाई खेलकुद विकासका निम्ति विद्यालय स्तरमा खेलकुद सप्ताह कार्यक्रम, खेलाडीको क्षमता र खेलको स्तर वृद्धि गर्नका लागि नगरस्तरीय, जिल्लास्तरीय तथा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड कार्यक्रम तथा वडास्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन लगायत खेलकुद क्लबहरूमा निम्ति खेलकुद सहायता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- ४४ राष्ट्रपति रनिड शिल्ड खेलकुद प्रतियोगिता, जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिड शिल्ड खेलकुद प्रतियोगिता लगायतका नगर स्तरीय तथा जिल्ला स्तरीय विविध खेलहरूको सञ्चालन व्यवस्थापन तथा सहभागिता सुनिश्चित गरी खेलकुद क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ४५ वडा नं १ स्थित गराडोलमा निर्माण भएको "गोकर्णेश्वर सिटी कभर्ड हल" मा गोकर्णेश्वर च्याम्पियन सिप लगायतका विविध खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ । साथै विभिन्न खेलहरूको प्रशिक्षक व्यवस्था गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास गरिनेछ ।
- ४६ वडा नं. १ चिलाउने खेल मैदान, वडा नं. २ नयाँपाटी ब्याडमिन्टन कोर्ट, वडा नं. ३ राधाको डिल कभर्ड हल, वडा नं. ३ गाम्चा खेल मैदान, वडा नं. ६ पुजारी टोल पछाडीको ब्याडमिन्टन कोर्ट र वडा नं. ८ आनन्दनगर ब्याडमिन्टन कोर्टलाई स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- ४७ गोकर्णेश्वर खेलाडी सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ४८ ज्ञान, सिप, दक्षता भएका युवाहरूको पहिचान गरी श्रम बजारीकरण र राज्यका लागि दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने हेतुले लोक सेवा तयारी कक्षाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ४९ राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय खेलकुद कार्यक्रममा सहभागी हुने यस नगर क्षेत्रका स्थायी बासिन्दा खेलाडीहरूको प्रोत्साहन, सम्मान र सहयोग गरिनेछ ।
- ५० नगरपालिका क्षेत्रमा क्रियाशील रहेका सबै युवा क्लबहरूको अभिलेखीकरणलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । नगरपालिकामा दर्ता तथा नवीकरण भएका क्लबहरूलाई खेलकुद लगायत कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ५१ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई प्रोत्साहन गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा खेलाडीहरूबीच प्रतिस्पर्धा एवम् मनोरञ्जनका खेल प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
- ५२ युवा पुस्तामा उद्यमशील संस्कृतिको विकास गर्न सीपमूलक, व्यावसायिक र प्राविधिक तालिम कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ५३ विद्यार्थी र युवा लक्षित असल नेतृत्व विकास र सुशासन जस्ता विषयमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ५४ शैक्षिक कार्यक्रमहरू योजनाबद्ध, प्रभावकारी, पारदर्शी बनाई उपलब्धिमूलक प्रभावकारी बनाउन कार्ययोजना (Plan of Action) बनाई कार्यक्रम सञ्चालन एवम् व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ५५ स्थानीय नगर पाठ्यक्रममा जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सामग्रीलाई समावेश गरिनेछ ।
- ५६ नगरभित्र सीप विकास र व्यावसायिकता विकास गर्न तालिम केन्द्र स्थापना गरी स्थानीय युवाहरू, महिलाहरू, बारोजगार नागरिक, कृषक, उद्यमी आदि लक्षित समूहहरूलाई सीप विकास, स्वरोजगार, उद्यमशिलता आदि प्राविधिक तालिम प्रदान गरी स्थानीय उत्पादनमार्फत जन आवश्यकता पूर्ती गर्ने गरी विक्रि वितरण गर्न योजना सहित रोजगारको विकास गरिनेछ ।

(ग) पूर्वाधार तथा शहरी विकास सम्बन्धी नीति:

- १ पूर्वाधार विकासलाई योजनाबद्ध गरी प्राथमिकताका आधारमा श्रोतको सुनिश्चितता गर्दै उच्च महत्वका साथ निर्माण गर्नका लागि नगरपालिकाको प्रशासकीय भवन, नगर अस्पताल भवन, माकलवारी पुल आयोजना,

- गोकर्णेश्वर स्पोर्ट सिटी, जोरपाटी आकाशे पुल, खानेपानी विस्तार, स्वास्थ्य संस्था एवं शैक्षिक संस्था पूर्वाधार निर्माण, सडक स्तरउन्नती एवं सौन्दर्यकरण गर्ने कार्यलाई नगर गौरवका योजनाका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- २ नगर गौरवका योजना अन्तरगत प्रशासकीय भवनको निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने, नगर अस्पताल र माकलबारी पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने, गोकर्णेश्वर स्पोर्ट सिटीमा आउटडोर खेल पूर्वाधार निर्माण गरिने, जोरपाटी चोकमा आकाशे पुल निर्माण प्रारम्भ गरिने, खाने पानीका पूर्वाधार विस्तार एवं निर्माणाधिनलाई सम्पन्न गरिने तथा सडक सौन्दर्यकरण र विस्तार एवं स्तरउन्नती गरिनेछ ।
 - ३ गोकर्णेश्वर नगरपालिका वडा नं १,२ र ३ को माथिल्लो क्षेत्रलाई शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्जबाट आउने पानीको श्रोतको समुचित उपयोग मार्फत खानेपानीको व्यवस्था गरी एक घर एक धाराको अभियान पुरा गरिनेछ ।
 - ४ गोकर्णेश्वर नगरपालिका वडा नं १,२,३ को तल्लो क्षेत्र र वडा नं ४ लाई सुन्दरीजलको पानी र वडा नं ५ देखि ९ सम्मको क्षेत्रलाई मेलम्ची खानेपानीको व्यवस्थाको लागि पि.आई.डि सँग सम्झौता गरी खानेपानीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
 - ५ नगर भित्रको ट्राफिक व्यवस्थापनका लागि सडक तथा फुटपाथमा ठेला गाडा ब्यावसाय र सडक किनारामा पार्किङलाई निषेध गरी आवश्यक स्थानमा ट्राफिक इन्डिकेटरको व्यवस्था गरी सडक दुर्घटना कम गर्न आवश्यक स्थानमा स्पिड कन्ट्रोल गर्नका लागि क्यामरा व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - ६ यस नगरपालिका भित्रका सबै किसिमका सडकहरूको वर्गीकरण गरी नगर क्षेत्रभित्रका मुख्य सडकहरूमा पहिलो प्राथमिकतामा राखि क्रमश भित्री सडकहरूमा सडक बत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
 - ७ नगरको सुरक्षालाई ध्यानमा राखि चोक तथा आवश्यक स्थानहरूमा सि.सी क्यामराको व्यवस्था गरिनेछ र भईरहेका सि.सी क्यामेराहरूको उचित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाउँदै आएको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - ८ सडक किनारामा अब्यवस्थित रूपमा देखिएका टेलिफोन, केवल, इन्टरनेट तथा विजुलीका तारहरू व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - ९ नगरपालिकामा हाल साबिक हुन बाँकी वडाहरूको समेत नापी कार्य गरी नदीनाला, कुलो, सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको रेखाङ्कन गरी संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - १० नगरक्षेत्रका सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षणका लागि वडाबाट समिति बनाई रेखाङ्कन र अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
 - ११ यस नगरपालिका भित्र जग्गा प्लानिङ गर्दा प्लानिङमा पिच वा प्लान बाटो, पानी भरण, मेसिनरी वाल र सडक बत्ति अनिवार्य गरिएको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरी कडाइका साथ लागू गरिनेछ ।
 - १२ बागमतीमा मिसिने सहायक नदीहरूमा मापदण्ड अनुसार करिडोर निर्माण कार्यको थालनी गरिनेछ ।
 - १३ माईती नेपाल पाखाथोक हुँदै नयाँपाटी जोड्ने सडक बहुवर्षीय योजना अन्तर्गत राखी क्रमश निर्माण गरिनेछ ।
 - १४ वडा नं. १ वि.पी. चोक देखि गराडोल कभर्ड हल जाने बाटोलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि स्तरउन्नती गरिनेछ ।

- १५ वडा नं. ४ माकुरेमार्ग हुँदै कोलमतेश्वर मन्दिर जोड्ने सडक निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउन यथोचित बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- १६ वडा नं. ९ स्थित पानीखोल्सामा भलिबल कोर्ट सहित खुला व्यायामस्थल तथा हरियाली पार्क निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- १७ सम्बन्धित वडाहरूको सक्रियतामा १ वडा १ पार्क कार्यक्रम संचालन कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- १८ जेट पम्प र सक्सन मेसिनको प्रयोग गरी नगरको शहरी क्षेत्रमा ढलको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- १९ वडा नं १ को ओखेनी, मुलखर्क र कुनेको बाटोलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि क्रमिक रुपमा ढलान गर्दै लगिनेछ ।
- २० एक वडा एक बगैँचाको व्यवस्था गर्नका लागि वडा सँग समन्वय गरिनेछ ।
- २१ नगर साझेदारी कार्यक्रम अन्तरगत ५०/५०% मा योजना संचालन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिई आगामी आ.व. मा यस कार्यक्रमको लागि बजेटको यथोचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- २२ जोरपाटी ओभरहेड ब्रिज निर्माणका लागि अनुमति प्राप्त भइसकेकोले डि.पि.आर. गर्न प्रारम्भ गरिनेछ ।
- २३ यस नगरपालिकाको लागानिमा नापी कार्यालय चावहिल र साँखु सँग सहकार्य गरी हाल साविक गरिएका सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षणको नीति लिइनेछ ।
- २४ यस नगरपालिकाको वडा नं. १ को बाघद्वार देखि पशुपति नाथको मन्दिर सम्म ढलमुक्त बनाउन अधिकार सम्पन्न बागमती सभ्यता एकिकृत विकास समिति सँग समन्वय गरी ढल मुक्त बनाइनेछ ।
- २५ वडा नं. ३ भव डाँडा, चुनडिकी पार्क, वडा नं. ४ को शहिद पार्क र वडा नं. १ मंहाकल स्थित २४ रोपनी जग्गामा सभाहल सहितको संरचना निर्माण गर्न शहरी विकास मन्त्रालय सँग समन्वय एवं सहकार्य गरिनेछ ।

(घ) कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी नीति

- १ कृषि तथा पशु सेवा सँग सम्बन्धित किसानहरूको पूर्व निर्मित समूह एवं नयाँ समूह निर्माण गर्ने कार्यलाई वडा सँग समन्वय गरी निर्धारित मापदण्ड अनुसार अनुदान वितरण गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित एवं वस्तुनिष्ठ बनाई कृषि एवं पशुपालनलाई उत्पादनमुखी बनाउन लक्षित कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- २ ५०% लागत साझेदारीमा कृषि यान्त्रिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ३ नगरपालिकाभित्रका च्याउ उत्पादन गर्ने समूहलाई हाईटेक प्रविधिबाट गोब्रे च्याउ उत्पादनमा र च्याउ उपजको प्याकेजिङ गर्ने प्रविधि लाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ४ डल्ले च्याउ उत्पादनमा वृद्धि ल्याउन साझेदारीमा हाईटेक ए.सी. टनेल निर्माण गरिनेछ ।
- ५ तारेभीर, मुलखर्क, चिलाउने र ओखेनी क्षेत्रमा जुडिबुटी, मौसमी/बेमौसमी फलफूल खेती पशुपंक्षी पालनका लागि मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ६ मौरीपालन, कौसी खेती तथा पानी भरणलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ७ स्थानीय कृषि उत्पादन लाई उचित ब्यवस्थित पहुचयोग्य र सहज बजारीकरण गर्न वडा सँग समन्वय गरी आवश्यक स्थानहरूमा क्रमिक रुपमा स्थानीय हाट बजार ब्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गर्ने नीति अनुरूप पहिलो चरणमा वडा नं. १, २ र ३ मा संचालन गरिनेछ ।

- ८ पशुको नक्ष सुधार कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन कृतिम गर्भाधानमा किसानहरूलाई सहूलियत उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ९ घाँसमा आधारित पशुपालनको विकास गर्न विभिन्न उन्नत जातको घाँसको बिउ तथा विरुवा वितरण गर्ने कार्यलाई सम्भावित किसानलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- १० किसानहरूको घर गोठमा नै गएर निःशुल्क पशु उपचार सेवा उपलब्ध गराउने मोबाईल भेटेरिनरी सेवालाई निरन्तरता दिदै किसानको लगत राख्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- ११ पशु विकास शाखामा प्रयोगशाला स्थापना गरी पशुपन्छीहरूको रोगको निदान गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १२ कृषि मेलाको आयोजना गरी कृषि उपज बिक्री वितरणको प्रवन्ध गर्न निजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- १३ कृषि अनुदान अन्तर्गत Cow mat, कृषि विउ विजनहरू अनुदानमा उपलब्ध गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न वास्तविक किसानहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- १४ घरपालुवा कुकुरहरूलाई नगरपालिकाबाट निर्धारण गरेका मापदण्ड अनुसार छाडा कुकुर नियन्त्रण गर्न कुकुर बन्ध्याकरण कार्यलाई थप सुदृढ गरिनेछ ।
- १५ पशुमा लाग्ने खोरेत, पिपिआर र रेबीज रोग उन्मुलन गर्न निःशुल्क खोप अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १६ सहरीकरण नभएका क्षेत्रमा रहेका बाँझो जग्गामा एकीकृत नमुना कृषि फर्म स्थापना तथा सञ्चालनको लागि कृषियोग्य जमिनलाई बाँझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न बाँझो जग्गामा खेती सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १७ संघ र बागमती प्रदेश सरकारको समन्वयमा शित भण्डारणको निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- १८ वडा नं. १, २, र ३ क्षेत्रमा बाखापालनका लागि बाखापालन सहयोग कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १९ गुणस्तरीय मासुको सुनिश्चितताका लागि बधशाला र बिक्री केन्द्र फरक हुनुपर्ने नियमलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- २० कृषि तथा पशुपालन अनुदान प्राप्त गर्ने किसानहरूको लगत राखि दोहोरोपन हटाई अनुदान प्रणालीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सफ्टवेयर प्रयोगमा ल्याइनेछ ।

(ङ)सरसफाई, फोहोरमैला व्यवस्थापन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

- १ सुन्दरीजल देखि गुहेश्वरी सम्मको बागमती नदीमा ढल मिसाउने कार्यलाई आवश्यक निगरानी गरी कडाईका साथ निषेध गरी बागमती नदीलाई ढल मुक्त बनाउन यथोचित पहल तथा तीन वटै सरकार सँग समन्वय गरिनेछ ।
- २ नगरक्षेत्रका खहरे, कुलो तथा सार्वजनिक जग्गाहरूको रेखाङ्कन गरी संरक्षण र पार्क निर्माण लाई निरन्तरता दिई कम्तिमा एक क्षेत्रलाई नमूनाका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ३ विपद् व्यवस्थापनको लागि सरोकारवाला सहितको रेस्पोन्स टास्क फोर्स बनाइनेछ ।
- ४ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना लागू गरिनेछ ।
- ५ विपद् जोखिमको क्षेत्रहरूको पहिचान गरि उक्त क्षेत्रहरूको सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणका लागि तटबन्धन, वृक्षारोपण, सचेतना अभिवृद्धि जस्ता कार्यहरू विपद् व्यवस्थापन अन्तर्गत प्राथमिकताका साथ गरिनेछ ।

- ६ विपद् व्यवस्थापनका कार्य तथा क्रियाकलापहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै पूर्व सावधानी प्रणाली जडानका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकार सँग समन्वय गरिनेछ ।
- ७ समुदाय तथा विद्यालयहरूमा विपद्को कारण, असर र वैज्ञानिक व्यवस्थापनबारे सचेतना अभिवृद्धि गर्नुका साथै नमूना अभ्यासहरू सञ्चालन गर्नका लागि सहयोग तथा प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ८ नगर क्षेत्रका सामाजिक, सांस्कृतिक तथा सार्वजनिक स्थानहरूलाई स्वच्छ र हरियाली बनाउन वृक्षारोपण तथा बोटविरुवा संरक्षण अभियान सञ्चालन गर्नका लागि निजी क्षेत्र, संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ९ नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेको विपद् व्यवस्थापन गण, ग्रिन आर्मी नेपाल, विपद् शिक्षालय लगायतका निकायहरूको समन्वयमा स्थापित नगरस्तरीय आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्रलाई विश्वसनिय, भरपर्दो, सक्षम र जिम्मेवार बनाउनका लागि यसलाई सबलीकरण गर्दै लगिनेछ ।
- १० वागमती नदी एवम् वागमती सभ्यताको संरक्षणका लागि संचालित नगरस्तरीय वागमती सफाई तथा संरक्षण अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ११ नगरपालिका क्षेत्रमा कालोपत्रे भईसकेका सडकहरूको सौन्दर्यीकरण (जेब्राक्रसिड, सडकवती, हरियाली बोटविरुवा) कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि यथोचित बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- १२ निजी क्षेत्र समेतको सहकार्यमा आकाशे पानीको सङ्कलन, पोखरी वा जलाशयमा भण्डारण र जमिनमा पानी पूर्णभरण कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १३ पहिरो जाने स्थलहरूको पहिचान गरी त्यस्ता स्थलहरूमा बाँस तथा निगालो रोपणको कार्यलाई प्राथमिकता दिई पहिरो रोकथाम कार्यको लागि बायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- १४ सफा, स्वच्छ र हराभरा गोकर्णेश्वर अभियान अन्तर्गत हप्ताको एक पटक वागमती सफाई, आफ्नो टोल, चोक सरसफाई गर्न क्लव, संघ संस्था, समूह तथा समिति लगायतका समुदायहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने एवं समन्वय र सहयोग गर्ने नीति अनुसार समुदायको नेतृत्वमा आधारित गोकर्णेश्वर सरसफाई अभियान संचालन गरिनेछ ।
- १५ ४० माइक्रोन भन्दा माथिको प्लाष्टिकको झोला मुक्त नगर घोषणा गरिनेछ ।
- १६ ठेला गाडाको उचित व्यवस्थापनको लागि निश्चित स्थान तोकी सडक किनारामा राख्ने कार्यलाई प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।
- १७ नगरपालिकाको जलवायु परिवर्तन तथा बसाइसराई सम्बन्धी प्रोफायल तयार गरिनेछ ।
- १८ नगर क्षेत्रको पर्यावरण संवेदनशीलता तथा हरियाली प्रवर्द्धन गर्न "एक घर एक विरुवा" अभियान संचालन गर्ने ।
- १९ स्वाच्छता कायम हुने गरी नगरपालिकाको स्वामित्वमा बधशालाको स्थापना गर्ने तथा निजिस्तरमा संचालित बधशालाहरूलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक कार्यविधि बनाइनेछ ।

(च) भाषा, धर्म, संस्कृति, कला र साहित्य संरक्षण नीति:

- १ विभिन्न जात जातिको धर्म, संस्कृती, भेषभूषा, मौलिक बाजागाजा, कला र परम्परागत पहिचानलाई जगेर्ना गर्न शहिद पार्कमा संङ्गालय स्थापना गर्नका लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- २ नगरभित्रका मौलिक पहिचान बोकेका धार्मिक मठ मन्दिरहरू, गुम्बा र ऐतिहासिक धरोहरहरूको जिर्णोद्धार तथा पुनः निर्माण एवं संरक्षण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३ नगर भित्र रहेका विभिन्न साहित्यिक संस्थाहरू, धार्मिक संस्थाहरू र सामाजिक संस्थाहरूको उत्थान एवं प्रवर्द्धनका लागि संचालन व्यवस्थापन अनुदानलाई निरन्तरता दिईनुका साथै आगामी दिनहरूमा उक्त संस्थाहरूलाई आत्मनिर्भर हुनका लागि क्रमिकरूपमा अनुदान कटौती गर्दै लगिनेछ ।
- ४ नगरका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक एवं वातावरणीय दृष्टिले महत्वपूर्ण रहेको सुन्दरीमाई मन्दिर, बाघद्वार, गोकर्णेश्वर मन्दिर, उत्तरगयाधाम, सुन्दरीजल क्षेत्र तथा बोलबम धाम, बराहकर्णेश्वर, चामुण्डा मन्दिर लगायतका सम्पूर्ण मठ मन्दिर तथा गुम्बाहरूको संरक्षण, विकास र प्रचारप्रसारको कामलाई आधुनिक प्रविधिको माध्यमबाट प्रचार प्रसार एवं संरक्षण, संवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।
- ५ गोकर्णेश्वर पितृ मोक्ष धाम लगायत धार्मिक स्थलहरूको महिमा उजागर गर्न आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ ।
- ६ नगरभित्रका श्रष्टाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप गोकर्णेश्वर साहित्य पुरस्कार तथा सम्मान कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी दायरा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- ७ धार्मिक समितिमार्फत धर्म संस्कृतिको प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ । साथै नगरक्षेत्रमा संचालनमा रहेका परम्परागत मौलिक जात्रा, पर्वहरूको संचालनको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ८ गोकर्णेश्वर महादेव क्षेत्र विकास कोष सञ्चालन गर्न संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय मार्फत नेपाल सरकारबाट अनुमतिका लागि प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।
- ९० नगरपालिकाको उत्तरबाहिनी पावन क्षेत्रमा रहेको गुरुकुल संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ९१ नेपाल भाषा र तामाङ भाषालाई स्थानीय कामकाजको भाषाको रूपमा प्रयोगमा ल्याउन क्रमिक रूपमा बागमती प्रदेश सरकारको निर्णय कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ९२ साहित्यको उत्थान, नेपाली भाषा, कला, संस्कृति, नेपाली वाङ्मय क्षेत्रको विविध आयामहरूको विषयहरूको समष्टिगत विकासका लागि आवश्यक कानुनी प्रक्रिया पुरा गरी गोकर्णेश्वर प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन गरिनेछ ।
- ९३ नगरपालिकाले ब्राह्मण, क्षेत्री, तामाङ, ह्योल्मो, शेर्पा, राई, लिम्बु लगायत गोकर्णेश्वर नगर क्षेत्रमा बसबास गर्ने सम्पूर्ण समुदायको भाषा, लिपि, कला र संस्कृतिलाई संरक्षण गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ९४ आदिवासी जनजातीहरूको आर्थिक अवस्था सुधार गर्न सीप विकास तथा महिला सशक्तिकरण तालिम, लघु उद्यम संचालन र पर्टन प्रवर्द्धन गर्नुका साथै भाषा, कला, लिपि, संस्कृति र इतिहासको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनको लागि सांस्कृतिक केन्द्र स्थापना गरी युवाहरूलाई सक्रिय सहभागी हुन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ९५ प्राचीन कालदेखि ऐतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक महत्व बोकेको यस क्षेत्रको विशिष्टतालाई मनन गर्दै गोकर्णेश्वर नगरपालिकालाई सांस्कृतिक आदिभूमिको नगरको रूपमा घोषणा गरी गोकर्ण सांस्कृतिक परिपथ विकास गरिनेछ ।

(छ) पर्यटन सम्बन्धी नीति:

१. गोकर्णेश्वर नगरपालिकाभित्र रहेका ऐतिहासिक गोकर्णेश्वर महादेव मन्दिर, तारेभिर, चिसापानी धाप परियोजना लगायतको व्यापक प्रसार प्रसारका लागि डिजिटल प्रविधि क्यु आर कोड प्रयोगमा ल्याई पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२. पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि तारेभिर र सुन्दरीजल धाप ड्याम पैदल मार्ग स्तरोन्नतीका लागि पहल गरी पर्यापर्यटनको प्रवर्द्धनका लागि सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत व्यापक प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
३. पर्यटकहरूको सूचना एवं सहजिकरणका लागि नगरको वेबसाइटमा विवरण र फोटो सहितको जानकारी राख्नका साथै गोकर्णेश्वर एप सेवा मार्फत प्रोफायल निर्माण गरिनेछ ।
४. स्वदेशी तथा विदेशी धार्मिक पर्यटकहरूलाई पशुपति गुहेश्वरी देखि गोकर्णेश्वर महादेव, उत्तरगया हुँदै सुन्दरीजल देखि बागद्वारसम्मको यात्रालाई पर्यटकमैत्री बनाई पशुपती बाघद्वार सर्किटको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
५. पर्यटकहरूलाई यस नगरपालिका क्षेत्रको पर्यटकिय स्थल र धार्मिक ऐतिहासिक महत्व बुझाउन यसै नगरपालिकाका युवाहरूलाई नेचर गाईड तालिम दिने कार्यलाई रोजगारी सिर्जनासँग आवद्ध गरी पर्यटक प्रवर्द्धन कार्यविधि निर्माण गरिनेछ ।
६. भौगोलिक विशिष्टता र पर्यटकीय क्षेत्रको विशिष्टतालाई पहिचान गरी गोकर्णेश्वर पर्यटन पदमार्ग विकास गरिनेछ साथै मेला, जात्रा तथा विशेष पर्वहरूलाई व्यवस्थित गर्न टोल टोलमा पर्यटक सूचना केन्द्र, शौचालय, विश्राम स्थल आदिको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. बुढानीलकण्ठ र यस गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको सीमामामा रहेको थानेडाँडा सामुदायिक वन लगायतका पाँचवटा सामुदायिक वनलाई मदन भण्डारी राष्ट्रिय पार्ककोरूपमा विकास गर्न संघीय सरकार र स्थानीय निकायबीच साझेदारी योजना अन्तर्गत आवश्यक रकम विनयोजन गरिनेछ ।

(ज) सामाजिक बिकास सम्बन्धी नीति:

१. लागू औषधको कुलतबाट बच्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी समस्यामा परेका किशोर किशोरीहरूलाई यस नगर भित्र रहेका रिह्याव सेन्टरमा उपचारको लागि सहयोग गरिनेछ ।
२. महिला, दलित, विपन्न, आदिवासी र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लगायत लक्षित वर्गका लागि सशक्तिकरणका लागि सिपमूलक तथा रोजगारमूलक तालिमहरू दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. मठ मन्दिर, गुम्बा लगायत धार्मिक तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा ज्येष्ठ नागरिक दिवा मिलन केन्द्रको रूपमा विकास गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति र निजका संरक्षकहरूको सामाजिक जीवन मर्यादित र सम्मानपूर्ण बनाउदै लगिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूको सुरक्षाका लागि बाल संरक्षण, विकास र सहभागिताको नीति लिइनेछ साथै बालबालिकाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाको अन्त्य गर्न नगरपालिकाबाट विशेष भूमिका निर्वाह गरिनेछ ।
६. गैरसरकारी संस्थाहरूले नगरक्षेत्रभित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नगरपालिकाबाट अनिवार्यरूपमा स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्था कडाईका साथ लागू गरी नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
७. बाल गृहहरूको नियमित अनुगमन गर्नुका साथै सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- ८ डाउन सिन्ड्रोम, अटिज्म, सुस्त मनस्थिति सम्बन्धी समस्या भएका बालबालिकाहरूलाई जीवनयापन सहजताका लागि सम्बन्धित संघ संस्थाहरूलाई यथोचित आर्थिक सहयोग गरिनेछ ।
- ९ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले प्रयोग गर्ने हील चेयर मर्मतका लागि प्राविधिक सहयोग व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- १० महिला हिसामुक्त र बालमैत्री नगर घोषणाका लागि नगरपालिकाले विशेष कार्यक्रम मार्फत आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्दै लगिनेछ ।
- ११ बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई ईन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालको प्रयोगबाट सिर्जित जोखिमहरू न्यूनीकरण गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- १२ अठार वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई मदिरा तथा सूतिजन्य पदार्थहरूको बेचबिखनमा रोक लगाउन मदिरा व्यवसायलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १३ नेपाल प्रहरीसँग समन्वय गरी सवारी साधन सहित नगरको रात्री सुरक्षा गार्ड परिचालन गरी नगर क्षेत्र भित्र रात्रिकालिन शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १४ क्लब तथा संस्थामा काम गर्ने अगुवाहरूलाई गै.स.स. सँग नगरपालिकामा कार्यक्रम संचालन गरी सरकारी कामकाजका विषयमा अभिमुखीकरण गरिनेछ ।
- १५ लैंगिक हिंसा विरुद्धका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १६ सामाजिक कुरीति, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, देह व्यापार, घरेलु हिंसा लगायतका महिला विरुद्धका अपराध नियन्त्रणका लागि पुरुष वर्गको समेत सहभागितामा सामाजिक जागरण बढाउने नगरपालिकाको नियमित कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १७ गैर सरकारी संस्थाहरूसँग सामान्य बैठक तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १८ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रमलाई नगरपालिकाको कार्य सँग सहकार्य गरिनेछ ।
- १९ गृहिणी महिला, बुबा आमा विहिन बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सीमान्तकृत महिलाहरूको सशक्तिकरण, नेतृत्व विकास, संरक्षण, पुर्नस्थापना, क्षमता अभिवृद्धि लगायतका कार्यक्रम संचालन गरी समतामूलक समाज निर्माण गर्न विशेष कार्यक्रम गरिनेछ ।
- २० गै.स.स. लाई कार्यप्रगति पेश गर्न अनिवार्य गरिनुका साथै प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ ।
- २१ लैङ्गिक समानता समावेशिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २२ यस नगरपालिकाको ओख्रेनी, मुलखर्क र तारेभीरका पिछडिएका वर्गको जीवन उत्थानको लागि सीपमूलक आय आर्जन तथा जनचेतमूलक कार्यक्रमहरू संचालनका लागि गै.स.स. सँग सहकार्य गरिनेछ ।
- २३ किशोर किशोरी मैत्री सीप विकास तथा ज्ञान अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- २४ विभिन्न विषयमा तालिम लिएका व्यक्तिहरूका लागि व्यवसाय संचालन गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
- २५ जेष्ठ नागरिकहरूको लागि मनोपरामर्श लगायतका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(झ) उद्योग, सहकारी र रोजगारी सम्बन्धी नीति:

१. गोकर्णेश्वर नगर क्षेत्रभित्र उत्पादन हुने परम्परागत मदिरालाई ब्रान्डिङ्ग गरी स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्नका लागि संघीय तथा प्रादेशिक सरकारका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
२. नगरपालिका क्षेत्रभित्रका साना, मझौला तथा ठुला उद्योगहरूको लगत तयार पारी औद्योगिक प्रोफाइल तयार गर्नका लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
३. मौलिक पहिचान बोकेका हस्तकलाका सामाग्रीहरूको उत्पादन र बजारीकरण गर्ने उद्देश्यले वार्षिक रूपमा गोकर्णेश्वर महोत्सव गरिनेछ ।
४. नगरपालिकाको लागि आवश्यक सामाग्री खरिदमा स्थानीय उत्पादनलाई प्रथामिकता दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. नगरभित्र सञ्चालित उद्योगहरूलाई वातावरण मैत्री बनाउन पहल गरिनेछ । उद्योगहरूको नियमित अनुगमनलाई निरन्तरता दिई थप प्रभावकारी बनाउन नियमित प्रक्रिया अवलम्बन गरिनेछ ।
६. सहकारी संस्थाहरूको दर्ता, नवीकरण र नियमन कार्यलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।
७. नगर क्षेत्रका सहकारी अनुगमनका लागि नियमित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८. सहकारीहरूलाई उद्दमशीलता प्रवर्द्धन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
९. बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारीको जोखिम व्यवस्थापनका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम साथै नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
१०. संकटग्रस्त हुन लागेका सहकारीको सघन अनुगमन मूल्याङ्कन, लेखापरीक्षण गरी गराई नागरिकको बचतको सुरक्षा गर्न तीन वटा तहका सरकार सँग समन्वय गरिनेछ ।
११. नगर क्षेत्र भित्रका उद्दमशीलता सहजकर्ता मार्फत उद्दमशीलता विकास तालिम संचालन गरिनेछ ।
१२. रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरूलाई श्रम स्वीकृती लगायत कार्यमा सहजीकरण गर्दै आएको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्की स्वदेशमै कृषि, पशुपालन लगायत स्वरोजगारमूलक व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने युवाहरूलाई लक्षित गरी आर्थिक तथा प्राविधिक सहायता सहितको स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्नका लागि स्वरोजगार सहयोग कोष स्थापना गर्न यथोचित बजेट विनियोजन गरी Gokarneshwor Return options and work (GROW) कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४. नवप्रवर्तनका लागि लगानी भन्ने कार्यक्रम मार्फत लगानीकर्ता (बैंक, लगानीकर्ता) सँग सिर्जनशिल सोचलाई जोड्न Start-up Program को थालनी गरिनेछ ।
१५. सिप विकास तथा श्रम बजारीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम (यस कार्यक्रम अन्तर्गत वेरोजगार युवाहरू पहिचान गरी ३ महिनाको प्लम्बिङ्ग सम्बन्धी सीप विकास गराइने, सीप विकास भएका प्लम्बरहरूको CTEVT संग समन्वय गरी सीप परिक्षण गराइने, सीप परिक्षण भएका प्लम्बरहरूलाई नगरपालिकामा सूचिकृत गरिने, यसरी नगरपालिकामा सूचिकृत भएका प्लम्बरहरूको विवरण नगरपालिकाको website, Facebook Page, सूचना पाटी, वडा कार्यालय आदिबाट सीप बजारीकरण गरी नगरवासीहरूलाई सेवा प्राप्त गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
१६. एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा केन्द्र संचालन गरी रोजगारी र वैदेशिक रोजगारी (श्रम स्वीकृती) सम्बन्धी सहायता तथा अन्य सहजीकरण सेवा प्रदान गर्ने एवम् नेपाल सरकार, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय अन्तर्गतका शसर्त कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

१७. नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने स्थायी/अस्थायी बासिन्दाको सीप सहितको तथ्याङ्क राखिनेछ ।
१८. नगरपालिकाको Floating Population वा डेरा गरी बस्ने जनसङ्ख्याको खण्डिकृत तथ्याङ्क राखिनेछ ।
१९. नगरपालिका क्षेत्रभित्रका युवा तथा जनशक्तिहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा जानबाट रोक्नका लागि नगरपालिकाले "एक वडा, एक उद्यम" अभियान शुरु गर्नेछ ।
२०. गोकर्णेश्वर मिसन रोजगारी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(ज) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी नीति

१. सेवा प्रवाह र विकास निर्माण लगायतका कार्यमा सूचना प्रविधिको महत्वम उपयोग गरी सेवा प्रवाहमा लागत र समय कम गरी छरितो स्थानीय सरकार बनाउने नीति लिइनेछ ।
२. नगरपालिकाको Data base system Enhancement गरी नगरभित्रका हरेक घर तथा जग्गाहरूलाई वर्गीकरण गरी GIS Application का माध्यमा आबद्ध गरी व्यवस्थित गर्न एवं Auto Update गरिने नीति लिइनेछ ।
३. गोकर्णेश्वर नगरपालिका एप निर्माण गरी नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सम्पूर्ण सेवाहरूलाई उक्त एप सँग link गरी एकीकृत डिजिटल सेवा संचालन गरिनेछ ।
४. नगरपालिकाका सम्पूर्ण शाखा, नगर अस्पताल, शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरू तथा वडा कार्यालयहरूलाई ईन्टरनेटमा आबद्ध गरी अन्तर आबद्धता मार्फत सेवा अनुगमन गरिनेछ ।
५. सामाजिक सञ्जालको (Facebook, Instagram, Youtube, Viber, whatsapp, Twitter) उच्चतम प्रयोग गरी नगरपालिकाका सम्पूर्ण सेवाहरूलाई नगरवासीसँग जोडिनेछ ।
६. नगर, वडा कार्यालय परिसर लगायत सार्वजनिक स्थलहरूमा निःशुल्क इन्टरनेटको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई इन्टरनेटको क्षमता विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
७. नगरपालिका कार्यालयबाट सम्पादन भएका कार्यहरूको मासिक प्रगति विवरण तथा कार्यपालिका र नगर सभाले गरेका निर्णयहरू नगरपालिकाको वेब साइटमा राखिनेछ ।

(ट) सुशासन सम्बन्धी नीति:

१. विभिन्न शाखाहरूमा आन्तरिक दर्ता पुस्तिका राखी प्रभावकारी अभिलेखिकरण तथा first in first out को सिद्धान्त बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. नगरपालिका अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीको मनोबल उच्च बनाउन क्षमता विकास तथा प्रोत्साहनका विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै दण्ड र पुरस्कार प्रणालीलाई पूर्वानुमानयोग्य बनाइनेछ ।
३. नगर सभाबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमलाई वार्षिक कार्यतालिका बनाई समयमा नै सम्पन्न गरिनेछ ।
४. नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरूको डिजिटल नागरिक वडापत्र अध्यावधिक गरी प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
५. नगरपालिकालाई कार्यसम्पादनको सिलसिलामा आवश्यक परेको विविध किसिमका कानून (विधेयक, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड आदि) निर्माणका लागि विषयगत समितिहरूको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

६. उजुरी पेटिका र मौजुदा जनशक्तिबाटै गरिएको गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाई पारदर्शी तरिकाले छोटो माध्यमबाट समाधान गरिनेछ ।
७. सार्वजनिक सुनुवाइ गरी नगरपालिकाले सम्पादन गरेका कार्यहरूको जवाफदेहीता वहन गरिनेछ ।
८. नगरपालिकाको "गोकर्णेश्वर क्षमता विकास योजना, २०८२" ले औल्याएका संस्थागत क्षमता तथा मानव संसाधन क्षमता विकासका कार्यक्रम तथा सुझावहरूलाई प्राथमिकतापूर्वक कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
९. नगरपालिका तथा यस अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका लिलाम बिक्री गर्नु पर्ने जिन्सी सामानहरूको खरिद प्रकृया बमोजिम अगाडी वढाइनेछ ।
१०. नगरपालिकाको फजुल खर्च घटाई विधिसंगत कार्यसम्पादन गर्न कर्मचारीहरूलाई स्वायत्तता प्रदान गरिनेछ ।
११. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, संघीय निजामती सेवा ऐन एवं नियमावली लगायतका ऐन कानूनहरूको अधीनमा रही कार्यविधि निर्माण गरी नगर भित्रको कर्मचारीको दरबन्दिको व्यवस्था गर्ने, नगरपालिकाले आफ्नो कार्यालयको लागि आवश्यक मानव स्रोतको यथोचित व्यवस्थापन, पदपूर्ती, कार्यविभाजन, क्षमता विकास, मूल्याङ्कन र सेवा सुविधाको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
१२. वैज्ञानिक विधि र प्रणालिको प्रयोग गरी छिटो छरितो माध्यमबाट नगरपालिका एवं वडा कार्यालयहरूबाट सेवाग्राहीहरूलाई मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गरिनेछ ।

(ठ) योजना तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

१. योजना/आयोजनाहरूको छनोट प्रक्रियालाई सहभागीतामूलक बनाई साना योजनाहरू वडाहरूबाट र ठूला योजनाहरू नगरस्तरबाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. नगरपालिकाको आवधिक योजनालाई मध्यकालिन खर्च संचरना प्रतिवेदन र वार्षिक बजेट सँग तालमेल गरी विकासका कार्यहरूलाई योजनावद्ध विकासका माध्यमबाट समृद्ध नगर निर्माणको जग बसाल्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
३. मध्यकालिन खर्च संरचना अनुसार आवश्यक निश्चित स्रोत जुटाउन सार्वजनिक, निजी, साझेदारी र सार्वजनिक ऋण समेत लिन आवश्यक कानूनी र व्यवस्थापकीय प्रबन्ध मिलाईनेछ ।
४. गोकर्णेश्वर नगरपालिका अन्तर्गत संचालन हुने २० लाख भन्दा माथिका पूर्वाधार विकास सम्बन्धी सम्पूर्ण योजनाहरू खरिद प्रकृयालाई खुला, पारदर्शी, प्रतिस्पर्धात्मक, वस्तुनिष्ठ र विश्वसनिय बनाउने उद्देश्यका साथ अनलाईन खरिद प्रणालिमाफत कार्य गरिएको चालु आ.व. को असल अभ्यासलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. यस नगरपालिकाबाट संचालन हुने आयोजनाहरूको गुणस्तरमापन तथा चेकजाँचको लागि आवश्यक प्रविधिको व्यवस्थाको लागि नगरस्तरीय ल्याव संचालन गरिनेछ ।
६. संघ र प्रदेशबाट सहलगानीका योजनालाई व्यवस्थित गर्न नगरपालिकाको कार्यप्रणालीमा आवश्यक सुधार गरी बढी भन्दा बढी योजना निर्माणका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
७. अन्य स्थानीय तहहरूमा समेत विकास साझेदारका लागि लगानी गर्ने र लगानी भित्र्याउने कार्य गरिनुका साथै विषय विज्ञ मार्फत सम्बन्धित कार्य गरिनेछ ।

(ड) राजस्व प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति:

- १ राजस्व सुधारका लागि स्थलगत टोली खटाई उद्योग/ब्यावसाय दर्ता नवीकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - २ करका दरहरूलाई सुधार गरी नगरपालिकामा बुझाउनुपर्ने कर, शुल्क, दस्तुर नागरिकले घरमै बसी अनलाईनमार्फत बुझाउन मिल्ने व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
 - ३ घरधनिले घर भाडा लगाउँदा वडाको रोहवरमा सम्झौता गर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
 - ४ राजस्व सुधार योजना तर्जुमाले निर्दिष्ट गरेका विषयलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
 - ५ राजस्व प्रणालीलाई पूर्वानुमानयोग्य बनाउँन कर प्रणालीमा सुधार गरिनेछ ।
 - ६ करदाता सम्मान कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।
 - ७ राजस्व प्रशासनलाई बैज्ञानिक, पारदर्शी, प्रविधिमैत्री तथा सेवाग्राही मैत्री बनाइनेछ ।
 - ८ राजस्व चुहावट तथा नियन्त्रणका लागि अनुगमन टोली गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
 - ९ नगरपालिकाबाट उपलब्ध गराइने सेवालालाई करसँग आवद्ध गरी कर संकलनमा शुन्य सहनशिलता लागू गरिनेछ ।
- १० करको शीर्षक, दायराको हेरफेर, करको शीर्षक थप गरिएको के छ र यस बारे स्पष्ट नीति र कारणहरू उल्लेख गरी बजेट तयार गरिनेछ ।
- ११ प्रगतिशिल कर लागू गर्नका लागि दरको वैज्ञानिकरण गरी दायरा विविधिकरण मार्फत राजस्व प्रशासनलाई पूर्वानुमानयोग्य बनाइनेछ ।

(त) कानून, न्याय तथा मानवअधिकार सम्बन्धी नीति:

- १ स्थानीय सरकारको न्यायिक अधिकारको समुचित व्यवस्थापनका लागि न्यायिक समितिलाई संविधानको मर्म अनुरूप स्वच्छ, पारदर्शी र अधिकार सम्पन्न बनाई विवाद न्यूनिकरण हुने दिशातर्फ न्याय निसाप गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- २ सबै वडा कार्यालयहरूमा स्थापना भै संचालनमा रहेका मेलमिलाप केन्द्रहरूको सुदृढीकरण गरी मेलमिलाप हुने प्रकृतिका स्थानीय विवादहरू वडास्तरमै निरूपण गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै "स्थानीय स्तरको विवाद स्थानीय स्तरमै समाधान गरौं" भन्ने नारालाई कार्यान्वयन गरिदै आएको विषयलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ३ सूचना प्रविधिको प्रयोगबाट न्याय सम्पादनको कार्यलाई सरल, सहज र पहुँचयोग्य बनाइनेछ ।
- ४ नगरपालिकाद्वारा जारी गरिएका स्थानीय कानूनहरूको आवश्यकता अनुसार संशोधन, परिमार्जन तथा एकीकरण गर्दै लगिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ५ संविधान, कानून, नगरपालिकाको नीति योजना तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने ऐन, कानून, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका, दिग्दर्शन तथा मापदण्ड बनाउँन आवश्यक कानूनी परामर्श सेवालालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

- ६ विपन्न तथा असहाय नागरिकहरूलाई आवश्यक कानूनी सेवा निःशुल्क प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७ विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय एवं मेलमिलाप सम्बन्धी प्रक्रियालाई कम खर्चिलो, छिटो छरितो र थप प्रभावकारी बनाउन सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
- ८ स्थानीय तहको न्याय सम्पादनको अनुभव आदानप्रदान गर्न गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको आयोजनामा नेपाल भरका विभिन्न स्थानीय तहसँग अन्तरक्रिया लगायतको कार्यक्रमहरू आयोजना गर्न श्रोत विनियोजन गरिनेछ ।
- ९ नगरपालिकाको न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरू, मेलमिलापकर्ताहरू र कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको कार्यलाई समय सापेक्ष बनाई मागमा आधारित बनाइनेछ ।
- १० सबै नगरवासीहरूको न्यायमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न कानुनी शिक्षा र सचेतना कार्यक्रमलाई कार्ययोजना मार्फत नियमित रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ११ स्थानीय स्तरमा मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न सो सँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गरिनुका साथै कानूनी परामर्श दिने विषयलाई विशेष ध्यानमा राखिनेछ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

अन्त्यमा, नगरवासीहरूको जनअपेक्षा अनुरूप गोकर्णेश्वर नगरपालिकाले आफ्नो नीति, कार्यक्रम, बजेट तथा योजनामा समसामयिक सुधार गर्दै आएको विषय सगौरव निवेदन गर्न चाहन्छु । नगरको समृद्धिलाई केन्द्रविन्दुमा राखि नगरपालिकाले आफ्नो आगामी कार्यदिशालाई थप वैज्ञानिक, प्रविधिमैत्री र सुशासनको प्रत्याभूति हुन सक्ने खालको कार्यान्वयन कार्यतालिका सहित समतामूलक समावेशी विकास कार्य अगाडी बढाउने विषयमा दृढ संकल्पित छु ।

धन्यवाद
जय गोकर्णेश्वर !
दिपक कुमार रिसाल
नगर प्रमुख